

Bar (do XVI w. Rów)obwód Winnica

Pierwszy zamek w Rowie zbudowany został około 1380 r. przez litewski książęcy ród Koriatówiczów. Po śmierci ostatniego z rodu w roku 1430 ziemia barska włączona została do Korony Polskiej.

Od 1456 r. kolejnym właścicielem zamku zostaje wojewoda Andrzej Odrowąż. W 1537 r. ówczesny wojewoda podolski Stanisław Odrowąż sprzedaje Rów królowej Bonie, a nowa właścicielka zmienia nazwę miejscowości na Bar (nazwa pochodzi od rodzinnego księstwa królowej – Bari we Włoszech). Z jej inicjatywy powstaje nowy zamek.

W I poł. XVII w. zamek zostaje rozbudowany i umocniony. W tym czasie twierdza w Barze była trzecią co do wielkości (po Kamieńcu i Międzybożu) fortecą polską na Podolu, nazywaną razem z Berdyczowem „bramą polskiej Ukrainy”.

Podczas powstania Bohdana Chmielnickiego Bar został jednak 5 sierpnia 1648 r. zdobyty przez kozackiego dowódcę Maksyma Krzywonosa. Kozacy wymordowali wówczas całą ludność miasta.

29 lutego 1768 r. w murach klasztoru karmelitów w tym mieście został zawiązany, w obronie niepodległości Polski zagrożonej interwencją Rosji i w imię zachowania dawnych wolności szlacheckich, zbrojny związek polskiej szlachty – Konfederacja Barska, uważana za pierwsze polskie powstanie narodowe w obronie wiary i wolności. Inicjatywa zawiązania konfederacji należała do słynnego księdza Marka Jandołowicza, przeora klasztoru karmelitów.

AKT ZAŁOŻENIA KONFEDERACJI BARSKIEJ

My prawowierni chrześcijanie, katolicy rzymscy, naród polski, wierny Bogu i Kościołowi, wolnym królom i kochanej ojczyźnie; uważając koniec nieszczęśliwych i strasznych środków, gwałtownie przeciwko wszystkiemu prawu uczynionych, nieomylnie wynikający a przynoszący niemyślne nadwątlenie i prawie powszechną zgubę na wiarę ś. katolicką rzymską; widząc oziębłość w duchowieństwie wyższym, a w głowach większych świeckich obojętność, tudzież w obywatelach bezwstydną bojaźń i pomieszanie, a co najnieszczęśliwszą: że żadnej dotkliwości nie czując, nachylają swe niegdyś niezwyčajne głowy wolnego narodu pod jarzmo niewolnicze szymatyków, lutrów i kalwinów, któreśmy krwią Chrystusa najdroższą i własną naszą odkupione bezpiecznie przed narodami nosili, nie dbając na tureckie, tatarskie, Szwedów, Kozaków hufce, które jak cień jeden od zaciągającego słońca, tak oni od znaku krzyża św. nikli przy heroicznym naszym orężu.

Ale jest Bóg w Jeruzalem, jest jeszcze i prorok, który wszystkie wróży pomyślności. Jeżeli żyć i umierać, stać i upadać przy boku Jego i św. wierze katolickiej będziemy, umocni siły nasze i wzbudzi w nas krew rycerską, będzie nam wodzem i przywódcą, zasłoną i potęgą. Niech nas utrzymuje Jego wszechmocna moc, niech posili moc Syna przenajświętszego, niech nas zagrzeje duch jego miłości! Czyńmy już więc w Imię Trójcy przenajświętszej Boga Ojca, Syna i Ducha św. to sprzysiężenie osobiste i powszechne. Tarczą będzie nam Marya.

W krwawym szturmie 30 czerwca 1768 r. Rosjanie wspomagani przez Ksawerego Branickiego zajęli twierdzę konfederatów. W samym Barze zabito 600 ludzi, a ponad 1200 zesłano na Sybir oraz do innych guberni w głębi Rosji.

W Związku Sowieckim, w końcu lat dwudziestych, w okolicach Baru ludność polska uzbrojona w siekiery i kosy przepędzała aktywistów bolszewickich, a nawet likwidowała posterunki milicji. Masowe represje, mordy i wywózki Polaków położyły jednak kres tym porywom rozpaczy.

Na początku XX stulecia wzniesiono okazałą neogotycką świątynię rzymskokatolicką p.w. św. Anny. Mimo wielu represji, w okresie sowieckim w kościele odprawiano nabożeństwa, zachowało się też wyposażenie wnętrza (m.in. epitafia okolicznej szlachty).

Bar

Tablica pamiątkowa

Gdy w okresie sowieckim w kościele zabrakło księdza, odpowiedzialność za odprawianie modlitw przejęli wierni świeccy (tzw. prezesi kościoła).

Klasztor. Dawny kościół i klasztor oo. karmelitów - miejsce zawiązania konfederacji barskiej. Odzyskany przez Kościół rzymskokatolicki w roku 1991. Obecnie mieści się w nim klasztor Benedyktynek Misjonarek, które w Barze mają swój dom główny na Ukrainie.

W Barze, jak na całym wschodnim Podolu i Wołyniu, mieszka wielu Polaków. (Na terenie [Ukrainy](#) mieszka według

różnych oficjalnych danych od ponad 144 tys. do 900 tys. **Polaków**. Nieoficjalnie liczba osób tej narodowości w granicach państwa Ukraina szacowana jest nawet na 2 do 3 milionów.) Barska wspólnota polska liczy ok. 3 tys. osób. W mieście działa Polskie Stowarzyszenie Kulturalno - Oświatowe. Istnieje przy nim zespół wokalny „Elegia”, taneczny zespół „Flamingo”, chór młodzieżowy „Podole”. W miejscowym kościele msze św. odprawiane są na zmianę w języku ukraińskim i po polsku.

Nie wszyscy niestety Polacy, czy może osoby o polskim pochodzeniu żyjący w Barze wrócili do wiary przodków i przyznali się do swojej narodowości. Niektórzy są już zukrainizowani i nie chcą wrócić do katolicyzmu nawet jako Ukraińcy. Boja się, że utrudni im to życiową karierę, albo w ogóle życie. W tutejszej opinii bowiem nawet rdzenny Ukrainiec, który chodzi do kościoła katolickiego jest uważany za Polaka..., a to niekoniecznie jest dobrze przez wszystkich widziane.

Międzybórz (d. Międzyboż, Międzybuże, Międzybuż) rejon Łatyczów, obwód Chmielnicki

Zamek w Międzybórzcu wzniesiony został XV-XVI w. przez ród Sieniawskich. W 1731 r. stał się własnością książąt Czartoryskich, którym po powstaniu listopadowym został przez władze rosyjskie skonfiskowany. W 1790 r. stacjonował tu generał Tadeusz Kościuszko. Zamek znacznie zniszczony w czasie obu wojen światowych. Jest to po Kamieńcu Podolskim największa polska twierdza na Podolu.

Kresyy

Chmielnik obwód Winnica

W latach 1434–1793 Chmielnik wchodził w skład **Królestwa** Polskiego, będąc miastem królewskim. W pobliskiej **Kuryłówce** w 1860 r. urodził się światowej sławy wirtuoz, mąż stanu, premier rządu RP **Ignacy Jan Paderewski**.

W mieście działa Związek Polaków Ukrainy. Więcej na temat Polaków na Podolu można dowiedzieć się na stronie:

http://www.wizyt.net/index.php?option=com_content&view=article&id=578&Itemid=208

W mieście zachował się kościół parafialny p.w. Świętej Trójcy, w którym został ochrzczony Ignacy Jan Paderewski. Nad ołtarzem polski napis „Pójdźcie do mnie wszyscy”.

Motocykliści z Międzynarodowego Rajdu Katyńskiego ufundowali przed kościołem p.w. Świętej Trójcy w Chmielniku pomnik Ojca Św. Jana Pawła II.

